

ผลงานเด่น

(ร่าง) กฎกระทรวงกำหนดให้ “กิจการการดูแลผู้สูงอายุและผู้มีภาวะพึ่งพิง”
และข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง เป็นสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ตามมาตรา ๓ (๓)
แห่งพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ.๒๕๕๙

ภัทรพล จึงสมเจตไพศาล พ.บ., อว.(สาขาเวชศาสตร์ป้องกัน แขนงสุขภาพจิตชุมชน)
สำนักวิชาการสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข

ความเป็นมาและความสำคัญ

รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. ๒๕๕๙ พบว่า จากจำนวนประชากรไทยทั้งหมด ๖๕.๙ ล้านคน มีผู้สูงอายุที่อายุ ๖๐ ปีขึ้นไปประมาณ ๑๑ ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๖.๕ ปัจจุบันประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้นด้วยอัตราประมาณร้อยละ ๕ ต่อปีและจำนวนของผู้สูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น โดยจำนวนผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงประมาณ ๔ แสนคน และในปี ๒๕๗๙ จำนวนผู้สูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเป็น ๑.๓ ล้านคน ทำให้ประเทศไทยกำลังจะกลายเป็นสังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์ ได้มีสถานประกอบการภาครัฐและเอกชนเปิดให้บริการดูแลผู้สูงอายุและผู้มีภาวะพึ่งพิงเกิดขึ้นเป็นจำนวนมากทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค แต่การให้บริการของสถานประกอบการดังกล่าวไม่มีหน่วยงานใดทำหน้าที่ควบคุม กำกับดูแลมาตรฐาน ทำให้สถานประกอบการเหล่านั้นมีมาตรฐานการให้บริการที่หลากหลายทั้งในเรื่องสถานที่ การบริการ ผู้ให้บริการ รวมถึงมาตรฐานความปลอดภัย ซึ่งอาจส่งผลให้ผู้สูงอายุหรือผู้รับบริการ ได้รับการบริการที่ไม่ได้มาตรฐานอาจส่งผลให้เกิดอันตรายต่อชีวิตและมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุหรือผู้รับบริการเหล่านั้น

กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ ซึ่งมีพันธกิจในการพัฒนามาตรฐานระบบบริการสุขภาพและกลไกการขับเคลื่อนให้สถานพยาบาลภาครัฐ เอกชนและสถานประกอบการเพื่อสุขภาพมีมาตรฐานสากล จึงได้ดำเนินการวางนโยบายและหามาตรการต่างๆ เพื่อรองรับการเข้าสู่สังคมสูงอายุของประเทศไทย เพื่อส่งเสริมให้สถานประกอบการการดูแลผู้สูงอายุและผู้มีภาวะพึ่งพิงทั้งภาครัฐและภาคเอกชนได้รับการส่งเสริมให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน สนับสนุนให้ผู้สูงอายุดำรงชีวิตอยู่อย่างมั่นคงและมีศักดิ์ศรีซึ่งได้มีการพิจารณาว่ากิจการการดูแลผู้สูงอายุและผู้มีภาวะพึ่งพิงเป็นกิจการที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ ดังนั้น สถานประกอบการที่ให้บริการดูแลผู้สูงอายุและผู้มีภาวะพึ่งพิงจึงอยู่ภายใต้การควบคุม กำกับ ตามพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๕๙ ตามมาตรา ๓ (๓) กิจการอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

วัตถุประสงค์

- เพื่อให้มีหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ควบคุม กำกับ มาตรฐาน สถานประกอบการที่ให้บริการดูแลผู้สูงอายุและผู้มีภาวะพึ่งพิงให้มีมาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนด

๒. เพื่อให้สถานประกอบการที่ให้บริการดูแลผู้สูงอายุและผู้มีภาวะพึ่งพิง มีมาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนด
๓. เพื่อให้ผู้สูงอายุหรือผู้รับบริการ ที่เข้ารับบริการจากสถานประกอบการที่ให้บริการดูแลผู้สูงอายุและผู้มีภาวะพึ่งพิง ได้รับบริการที่มีมาตรฐาน ไม่เกิดอันตรายต่อชีวิตและมีคุณภาพชีวิตที่ดี

ขั้นตอนการดำเนินงาน

การกำหนดให้สถานดูแลผู้สูงอายุต้องมีมาตรฐานและมีการกำกับดูแลโดยภาครัฐ ในขั้นตอนการดำเนินการมีหน่วยงาน ๒ กระทรวง คือกระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ร่วมกันดำเนินการดังนี้

กระทรวงสาธารณสุข

๑. แต่งตั้งคณะกรรมการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและพิจารณากำหนดแนวทางการออกกฎกระทรวงกำหนดให้ “กิจการการดูแลผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิง” เป็นสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ตามมาตรา ๓(๓) แห่งพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ.๒๕๕๙

- คณะกรรมการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ได้มีมติในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๐ แต่งตั้งคณะกรรมการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและพิจารณากำหนดแนวทางการออกกฎกระทรวงกำหนดให้ “กิจการการดูแลผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิง” เป็นสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ตามมาตรา ๓ (๓) แห่งพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ.๒๕๕๙ เพื่อดำเนินการศึกษาและทบทวนบริบทของกิจการการดูแลผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิง ทั้งของภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อจัดทำมาตรฐานสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิง และจัดทำร่างกฎกระทรวงสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ กิจการการดูแลผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิง ตามคำสั่งคณะกรรมการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ที่ ๙/๒๕๖๐ สั่ง ณ วันที่ ๑๙ กันยายน พ.ศ.๒๕๖๐

๒. แต่งตั้งคณะทำงานศึกษาสภาพปัญหาและจัดทำร่างมาตรฐานกิจการการดูแลผู้สูงอายุและผู้มีภาวะพึ่งพิง เป็นสถานประกอบการเพื่อสุขภาพตามมาตรา ๓ (๓) แห่งพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ.๒๕๕๙ จำนวน ๒ คณะ คือ

๒.๑ คณะทำงานศึกษาสภาพปัญหา และพิจารณากำหนดแนวทางการออกกฎกระทรวงกำหนดให้ “กิจการการดูแลผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิง” เป็นสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ มีประธานคณะทำงานคือ พลเอกบุญสร้าง มานะธรรม ผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษ กองทัพบก

๒.๒ คณะทำงานจัดทำร่างมาตรฐานและหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุและผู้มีภาวะพึ่งพิง มีประธานคณะทำงานคือ นายบรรจบ ชุณหสวัสติกุล คณบดีวิทยาลัยการแพทย์บูรณาการ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

- คณะกรรมการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและพิจารณากำหนดแนวทางการออกกฎกระทรวงกำหนดให้ “กิจการการดูแลผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิง” เป็นสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ตามมาตรา ๓ (๓) แห่งพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ.๒๕๕๙ ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๐ วันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๖๐ ได้พิจารณาแนวทางการจัดทำ (ร่าง) กฎกระทรวงสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิง และพิจารณาจัดทำ (ร่าง) มาตรฐานสถานประกอบการ

ดูแลผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิง และมีมติให้แต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาสภาพปัญหา และจัดทำร่างมาตรฐาน กิจการการดูแลผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิงเป็นสถานประกอบการเพื่อสุขภาพตามมาตรา ๓ (๓) แห่งพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ.๒๕๕๙ ตามคำสั่งคณะกรรมการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและพิจารณากำหนดแนวทางการออกกฎกระทรวงกำหนดให้ “กิจการการดูแลผู้สูงอายุและผู้มีภาวะพึ่งพิง” เป็นสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ตามมาตรา ๓ (๓) แห่งพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ.๒๕๕๙ ที่ ๑๑/๒๕๖๐ สั่ง ณ วันที่ ๒ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๖๐ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

จากการประชุมคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๐ เมื่อวันศุกร์ที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๖๐ ณ ห้องประชุม ๓๐๑ ชั้น ๓ ตึกบัญชาการ ๑ ทำเนียบรัฐบาล โดยมีรองนายกรัฐมนตรี (พลเรือเอกณรงค์ พิพัฒนาศัย) เป็นประธานฯ ซึ่งที่ประชุมมีมติเห็นชอบให้แต่งตั้งคณะกรรมการบูรณาการจัดทำมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุ เพื่อให้มีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุ ใน ๓ ประเด็นคือ

- ๑) หลักสูตรผู้ดูแลผู้สูงอายุ
- ๒) ผู้ดูแลผู้สูงอายุ
- ๓) สถานดูแลผู้สูงอายุ

กรมกิจการผู้สูงอายุ ได้ดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการบูรณาการจัดทำมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุ ตามคำสั่งคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ ที่ ๑/๒๕๖๐ เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการบูรณาการจัดทำมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุ โดยมีนายสมคิด สมศรี อธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุ เป็นประธานอนุกรรมการฯ ซึ่งอนุกรรมการฯ มีอำนาจหน้าที่ คือ

- ๑) จัดทำมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุในเรื่องหลักสูตรการดูแล หลักสูตรผู้ดูแล และสถานดูแลผู้สูงอายุ
- ๒) จัดทำแนวทาง กำกับ ดูแล ติดตาม ประเมินผลตามมาตรฐานที่กำหนด
- ๓) ปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติมอบหมาย

กรมกิจการผู้สูงอายุ ได้ดำเนินการจัดประชุมคณะกรรมการบูรณาการจัดทำมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุ จำนวน ๔ ครั้ง ดังนี้

๑. การประชุมคณะกรรมการบูรณาการจัดทำมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๖๐ ณ ห้องประชุม ชั้น ๒๒ อาคารมหานครยิปซั่ม กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว มติ ที่ประชุมมีมติให้ ทุกหน่วยงานดำเนินการจัดทำข้อมูล รวมทั้งกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุ ผู้ดูแลผู้สูงอายุ และสถานดูแลผู้สูงอายุ เพื่อให้ที่ประชุมรับทราบในการประชุมครั้งต่อไป

๒. การประชุมคณะกรรมการบูรณาการจัดทำมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ณ ห้องประชุม ชั้น ๒๒ อาคารมหานครยิปซั่ม กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

มติ ที่ประชุมมีมติให้มีการแบ่งหลักสูตรการอบรมผู้ดูแลผู้สูงอายุออกเป็น ๓ ระดับ คือ

- ๑) หลักสูตรการอบรมผู้ดูแลผู้สูงอายุระยะสั้น
- ๒) หลักสูตรการอบรมผู้ดูแลผู้สูงอายุระยะกลาง

๓) หลักสูตรการอบรมผู้ดูแลผู้สูงอายุระยะยาว

รวมถึงการแบ่งสถานดูแลผู้สูงอายุออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ

๑) การดูแลผู้สูงอายุระดับต่ำ (low care)

๒) การดูแลผู้สูงอายุระดับสูง (high care)

๓. การประชุมคณะกรรมการบูรณาการจัดทำมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุ ครั้งที่ ๓/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ณ ห้องประชุม ๖๐ ปี กรมประชาสงเคราะห์ (ชั้น ๓) กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

มติ ที่ประชุมมีมติให้แต่งตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนมาตรฐานหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุ และมาตรฐานการผู้ดูแลผู้สูงอายุ รวมถึงมาตรฐานสถานดูแลผู้สูงอายุ โดยกรมกิจการผู้สูงอายุได้ดำเนินการ จัดตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุ และมาตรฐานการผู้ดูแลผู้สูงอายุ ตามคำสั่งกรมกิจการผู้สูงอายุ ที่ ๒๑๙/๒๕๖๐ และคณะทำงานขับเคลื่อนมาตรฐานสถานดูแลผู้สูงอายุ ตามคำสั่งกรมกิจการผู้สูงอายุที่ ๒๒๐/๒๕๖๐

ทั้งนี้ กรมกิจการผู้สูงอายุได้ดำเนินการจัดประชุมคณะทำงานขับเคลื่อนหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุ และมาตรฐานการผู้ดูแลผู้สูงอายุ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ณ โรงแรมปรินซ์ตัน พาร์คสวีท ดินแดง ซึ่งที่ประชุมฯ ได้ดำเนินการจัดทำ (ร่าง) มาตรฐานหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุและมาตรฐานการผู้ดูแลผู้สูงอายุ เพื่อนำเสนอคณะกรรมการบูรณาการจัดทำมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุ ในการประชุมฯ ครั้งที่ ๔/๒๕๖๐ วันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๐ ณ ห้องประชุมกองบริหารกองทุนผู้สูงอายุ กรมกิจการผู้สูงอายุ บริเวณสถานสงเคราะห์ เด็กหญิงบ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร

ตามมติการประชุมคณะกรรมการบูรณาการจัดทำมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๑ โดยมีอธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุ (นางธนาภรณ์ พรมสุวรรณ) เป็นประธานฯ มีมติให้แบ่งประเภทกิจการดูแลผู้สูงอายุ ออกเป็น ๕ ประเภท ได้แก่

๑) การดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน

๒) สถานดูแลผู้สูงอายุระหว่างวัน หมายถึง สถานที่ที่จัดกิจกรรมการดูแล ส่งเสริม พื้นฟูสุขภาพผู้สูงอายุ และผู้ที่มีภาวะพึ่งพิง โดยไม่มีการพักค้างคืน

๓) สถานที่พำนักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุ หมายถึง สถานที่พักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุ แบ่งเป็น ๒ แบบ คือ

- สถานที่พำนักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุ ที่เป็นอสังหาริมทรัพย์ ไม่มีบริการดูแล ส่งเสริม หรือฟื้นฟูสุขภาพ

- สถานที่พำนักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุ ที่มีบริการดูแล ส่งเสริม หรือฟื้นฟูสุขภาพ

๔) สถานบริบาลผู้สูงอายุ หมายถึง สถานที่ที่จัดกิจกรรมการดูแล ส่งเสริม พื้นฟูสุขภาพ และประคับประคองผู้สูงอายุ โดยมีการพักค้างคืน

๕) สถานพยาบาลผู้สูงอายุ

ต่อมาการประชุมหารือเพื่อทบทวน (ร่าง) มาตรฐานสถานดูแลผู้สูงอายุ และกฎหมายรองรับ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๑ วันพุธที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๖๑ เวลา ๑๕.๐๐ น. ณ ห้องประชุม ชั้น ๔ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข ได้ดำเนินการทบทวนนิยามประเภทของสถานดูแลผู้สูงอายุ และกำหนดประเภทสถานดูแลผู้สูงอายุ

โดยใช้สภาวะผู้สูงอายุเป็นเกณฑ์ เพื่อนำไปสู่การกำหนดมาตรฐานที่แตกต่างกัน ตามประเภทของสถานดูแลผู้สูงอายุ ประเภทสถานดูแลผู้สูงอายุที่จะอยู่ภายใต้ พรบ.สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ.๒๕๕๙ ดังนี้

๑) บ้านพักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุ ที่มีบริการดูแล ส่งเสริม พื้นฟูสุขภาพ

๒) ศูนย์บริการทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ (Day Center) สำหรับผู้สูงอายุ กลุ่ม ๑ ช่วยเหลือตนเองได้ จัดให้มีบริการและกิจกรรมต่างๆ เช่น ฝึกอาชีพ ตรวจสุขภาพ โรงเรียนผู้สูงอายุ การออกกำลังกาย เป็นต้น

๓) สถานะบริการผู้สูงอายุแบบไม่พักค้างคืน (Day Care) มีการทำหัตถการพื้นฐาน (เช่น ใส่สายสวนปัสสาวะ ดูดเสมหะ) สำหรับผู้สูงอายุกลุ่ม ๒ และ ๓ ที่ร่างกายไม่มีการเปลี่ยนแปลงทางพยาธิสภาพ ไม่มีโรคซับซ้อน และไม่มีแพทย์อยู่ประจำ

๔) สถานะบริการผู้สูงอายุแบบพักค้างคืน (Nursing home) หรือ (Assisted living) มีการทำหัตถการพื้นฐาน (เช่น ใส่สายสวนปัสสาวะ ดูดเสมหะ) สำหรับผู้สูงอายุกลุ่ม ๒ และ ๓ ที่ร่างกายไม่มีการเปลี่ยนแปลงทางพยาธิสภาพ ไม่มีโรคซับซ้อนและไม่มีแพทย์อยู่ประจำ

การบูรณาการจัดทำ (ร่าง) กฎกระทรวงกิจการการดูแลผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิง

๑. คณะอนุกรรมการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและพิจารณากำหนด แนวทางการออกกฎกระทรวงกำหนดให้ “กิจการการดูแลผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิง” เป็นสถานประกอบการ เพื่อสุขภาพ ตามมาตรา ๓ (๓) แห่งพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ.๒๕๕๙ ได้แบ่งประเภท กิจการการดูแลผู้สูงอายุและผู้มีภาวะพึ่งพิง แบ่งออกเป็น ๕ ประเภท ดังนี้

๑. ธุรกิจการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน

๒. สถานที่ดูแลผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิงระหว่างวัน หมายถึง สถานที่ที่จัดกิจกรรมการดูแล ส่งเสริม พื้นฟูสุขภาพผู้สูงอายุและผู้มีภาวะพึ่งพิง โดยไม่มีการพักค้างคืน

๓. สถานที่พำนักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุ หมายถึง สถานที่พักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุ โดยมีวัตถุประสงค์ ในการดูแล ส่งเสริม พื้นฟูสุขภาพ

๔. สถานที่ที่รับดูแลผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิง หมายถึง สถานที่ที่จัดกิจกรรม การดูแล ส่งเสริม พื้นฟูสุขภาพ และประคับประคอง ผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิง โดยมีการพักค้างคืน

๕. โรงพยาบาลผู้สูงอายุ

โดยสถานประกอบการประเภทที่ ๑ อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่ประกาศให้เป็นกิจการ ที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ในขณะที่สถานประกอบการประเภทที่ ๕ อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ.๒๕๔๑ ซึ่งอยู่ระหว่างการออกกฎกระทรวง ส่วนสถานประกอบการประเภทที่ ๒,๓ และ ๔ จะถูกกำหนดให้เป็นกิจการภายใต้พระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ.๒๕๕๙ และได้จัดทำ (ร่าง) กฎกระทรวง กิจการการดูแลผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิง เพื่อรองรับสถานประกอบการดังกล่าว จำนวน ๓ ฉบับ คือ

๑) (ร่าง) กฎกระทรวง นิยาม “กิจการการดูแลผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิง”

๒) (ร่าง) กฎกระทรวง กำหนดมาตรฐานด้านสถานที่ ความปลอดภัย และการให้บริการ ในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ

๓) (ร่าง) กฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมและการชำระค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับการประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ

๒. เปิดรับฟังความคิดเห็นสาธารณะผ่านช่องทางต่าง ๆ ๔ ช่องทาง ดังนี้

ช่องทางที่ ๑ จัดประชุม ๔ ภาค เพื่อรับฟังความคิดเห็นสาธารณะเกี่ยวกับ (ร่าง) กฎกระทรวงทั้ง ๓ ฉบับ ร่วมกับกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดทุกแห่ง พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดทุกแห่ง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อบจ.,อบต.) หน่วยงานภาคเอกชน ได้แก่ ผู้แทนผู้ประกอบการสถานดูแลผู้สูงอายุ โรงเรียนบริหาร รายละเอียดดังนี้

- ภาคกลาง วันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๖๑ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข
- ภาคเหนือ วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๑ จังหวัดเชียงใหม่
- ภาคใต้ วันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๑ จังหวัดภูเก็ต
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๑ จังหวัดอุดรธานี

ช่องทางที่ ๒ แสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ และเว็บไซต์กองกฎหมาย กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ www.hss.moph.go.th (ช่วงเดือนมีนาคม ถึง พฤษภาคม ๒๕๖๑)

ช่องทางที่ ๓ ตอบแบบสอบถามออนไลน์โดยสแกน QR code

ช่องทางที่ ๔ ส่งหนังสือถึงสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดทุกจังหวัด สภาวิชาชีพ คณะกรรมการวิชาชีพ กรมกิจการผู้สูงอายุ กรมอนามัย กรุงเทพมหานคร สมาคมธุรกิจบริการผู้สูงอายุไทย

๓. คณะกรรมการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและพิจารณากำหนดแนวทางการออกกฎกระทรวงกำหนดให้ “กิจการการดูแลผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิง” เป็นสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ตามมาตรา ๓ (๓) แห่งพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ.๒๕๕๙ ในการประชุมครั้งที่ ๖-๒/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๑ ได้พิจารณาผลสรุปการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะเกี่ยวกับ (ร่าง) กฎกระทรวงทั้ง ๓ ฉบับ และได้ปรับแก้ไขก่อนนำเข้าพิจารณาในการที่ประชุมคณะกรรมการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ

๔. คณะกรรมการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพในการประชุมครั้งที่ ๑๑-๔/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๑ ได้มีมติเห็นชอบ(ร่าง) กฎกระทรวง “กิจการการดูแลผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิง” ทั้ง ๓ ฉบับ

๕. เสนอ (ร่าง) กฎกระทรวง “กิจการการดูแลผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิง” ทั้ง ๓ ฉบับต่อเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

๖. สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี มีหนังสือที่ นร ๐๕๐๓/๓๗๔๓ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๒ ส่งข้อสังเกตเพิ่มเติมของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเกี่ยวกับ (ร่าง) กฎกระทรวงกำหนดกิจการอื่นในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. ว่าการกำหนดให้การประกอบกิจการการดูแลผู้สูงอายุและผู้มีภาวะพึ่งพิงเป็นสถานประกอบการเพื่อสุขภาพมีผลให้ผู้ประกอบการต้องขอรับใบอนุญาต และผู้ปฏิบัติงานในสถานประกอบการดังกล่าวต้องดำเนินการขึ้นทะเบียนซึ่งเป็นการกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพจึงเห็นควรให้กระทรวงสาธารณสุขต้องพิจารณาโดยรอบคอบและเตรียมความพร้อมใน

การควบคุมและกำกับดูแลการประกอบกิจการดังกล่าวโดยรองนายกรัฐมนตรี (พลเอกฉัตรชัย สาริกัลยะ) สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี มีคำสั่งให้กระทรวงสาธารณสุขรับร่างกฎกระทรวงไปพิจารณา ทบพทวนร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อยุติก่อนเสนอ คณะรัฐมนตรีต่อไป

๗. จัดประชุมเพื่อปรึกษาหารือ ร่างกฎกระทรวง “กิจการการดูแลผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิง” ที่เป็นข้อสังเกตจากสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ในวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ณ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม คือ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ผู้แทนกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ผู้แทนกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ผู้แทนผู้ประกอบการสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุ และผู้ที่เกี่ยวข้อง

๘. คณะรัฐมนตรี มีมติเมื่อวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๒ อนุมัติในหลักการร่างกฎกระทรวงทั้ง ๓ ฉบับ

ผลการดำเนินงาน

๑. ผลการศึกษาสภาพปัญหา

จากการศึกษาพบว่าสภาพปัญหาในปัจจุบันของสถานดูแลผู้สูงอายุในภาคเอกชน มีดังนี้

ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

๑. โครงสร้างอาคารสถานประกอบการ และสิ่งแวดล้อม ที่อาจไม่เป็นไปตามข้อกำหนดของกฎหมายที่จะออกมาบังคับใช้

๒. การกำจัดขยะ แพมเพิร์สต่างๆ ถ้าจัดว่าเป็นขยะติดเชื้อจะเป็นการเพิ่มภาระค่าใช้จ่ายให้กับสถานประกอบการ ซึ่งใกล้เคียง ๙ บาท ซึ่งสถานประกอบการต้องหาที่ทิ้งขยะเองจากภาคเอกชน

ด้านบุคลากร

๑. การปรับตัวในเรื่องบุคลากรและการดูแล เพื่อเข้าสู่ระบบมาตรฐาน

๒. การจัดส่งพนักงานไปดูแลตามบ้านที่ไม่ได้คุณภาพ

๓. ขาดแคลนแรงงานด้านการดูแลผู้สูงอายุ ต้องการผู้ที่จบด้านบริหารการดูแลผู้สูงอายุ ต้องการให้ภาครัฐสนับสนุนด้านแรงงาน

ด้านการเงินและภาษีปัญหาเรื่องระบบภาษี

๑. ปัญหาเรื่องศูนย์ดูแลแต่ละแห่งไม่มีมาตรฐานในการบริหารจัดการ และการดูแล ทำให้มีการกำหนดราคาขึ้นมาเองตามความต้องการของการได้ลูกค้าที่ง่าย ทำให้การดูแลและการให้บริการไม่เท่าที่ควรจะได้รับ ส่งผลให้ภาพโดยรวมของงานการดูแลผู้สูงอายุเกิดผลเสียจากผู้ประกอบการส่วนน้อย

๒. ภาษีมูลค่าเพิ่มที่ไม่ได้รับการดูแลอย่างจริงจังจากรัฐ ขอยกเว้นภาษีป้าย ภาษีโรงเรือน และ ภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT)

๓. การเข้าแหล่งเงินทุนและการสนับสนุนจากรัฐ

๔. ผู้ประกอบการไทยรายเล็ก เงินทุนน้อย มีความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ ขาดการสนับสนุนจากรัฐ ให้ภาครัฐเข้ามาสนับสนุน

๕. ปัญหาการเงินของญาติหลังจากส่งผู้สูงอายุเข้ารับบริการช่วงแรกสามารถชำระค่าใช้จ่ายได้ แต่ระยะยาวจะมีปัญหาเรื่องการเงินเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจ ต้องการให้ภาครัฐเข้ามาเชื่อมต่อกับ สปสช.

ด้านการส่งต่อ

๑. ปัญหาการประสานงานระหว่าง รพ. สิทธิบัตรทอง บัตรผู้พิการต่างๆ ในการรักษาตัวของผู้สูงอายุ
๒. ระบบส่งต่อกรณีภาวะฉุกเฉิน ๑๖๖๙ ควรมีแนวทางในการส่งต่อผู้ป่วย

ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ

๑. การขาดการสนับสนุนจากภาครัฐอย่างชัดเจน หากได้รับการสนับสนุนสามารถเพิ่มคุณภาพและเพิ่มมูลค่าทางธุรกิจให้มากยิ่งขึ้น
๒. การสนับสนุนของรัฐบาลที่เอื้อประโยชน์ให้กับนักลงทุนชาวต่างชาติ ทำให้ผู้ประกอบการไทยมีการแข่งขันสูงขึ้น
๓. การสนับสนุนผู้ประกอบการชาวไทยในการปรับปรุงและพัฒนากิจการให้มีมาตรฐาน
๔. ความล่าช้าของระบบราชการ และมาตรการรองรับสังคมผู้สูงอายุ ความล่าช้าที่เกิดจากระบบราชการ ต้องได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ
๕. รัฐมีนโยบายสนับสนุน SME และมีแผนยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการดูแลผู้สูงอายุ แต่การสนับสนุนเอกชนซึ่งเป็นตัวขับเคลื่อนน้อยมาก

นอกจากนี้กิจการในการดูแลผู้สูงอายุถูกควบคุมโดยหลายหน่วยงาน ถ้าเป็นเรื่องรักษาพยาบาลจะเกี่ยวข้องกับ พรบ.การประกอบโรคศิลปะ พรบ.สถานพยาบาล หากไม่มีด้านการรักษาพยาบาลก็ขึ้นกับ พรบ.สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ หากผู้สูงอายุมีโรคประจำตัวก็สามารถให้ทานยาตามแพทย์สั่งได้ แต่ให้การรักษาไม่ได้ และในกิจการนี้ต้องครอบคลุมถึงกิจการของผู้มีภาวะพึ่งพิงด้วย เช่นผู้ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ ผู้ป่วยหลังผ่าตัด ผู้พิการ ผู้ที่ต้องทำกายภาพ ผู้ป่วยอัมพาต

ข้อเสนอแนะควรให้มีการแบ่งสถานดูแลผู้สูงอายุ หรือ Nursing Home เป็นระดับเพื่อให้บุคลากรผู้ให้บริการมีการแบ่งระดับการดูแลตามสถานดูแลผู้สูงอายุว่าระดับไหน ใครดูแล ทำให้สามารถทำงานได้ดีขึ้น โดยแบ่งออกเป็น ๕ ระดับ ได้แก่

ระดับที่ ๑ คือผู้สูงอายุที่ยังสุขภาพดี แต่ต้องการมีสังคม กลุ่มนี้ อสม. อสค. หรือคนในชุมชนช่วยกันดูแล และให้อยู่เป็นกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน

ระดับที่ ๒ คือ คนที่ต้องการการดูแลเบื้องต้น กลุ่มนี้ไม่จำเป็นต้องมีพยาบาลคอยดูแล คนที่ดูแลกลุ่มนี้คือ Care Giver Nurse Aid สามารถดูแลได้

ระดับที่ ๓ คือคนที่ต้องการการดูแล เนื่องจากการทำกิจวัตรประจำวันเริ่มมีปัญหา ในระดับนี้ต้องมีพยาบาลวิชาชีพคอยช่วยดูแลกำกับ กับ Care Giver

ระดับที่ ๔ กลุ่มที่ต้องการดูแลใกล้ชิด

ระดับที่ ๕ เป็นกลุ่มผู้ป่วยที่อยู่ในโรงพยาบาล

๒. การจัดทำ (ร่าง) กฎกระทรวงกำหนดให้ “กิจการการดูแลผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิง” เป็นสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ตามมาตรา ๓ (๓) แห่งพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๕๙

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ.๒๕๕๙ คือ โดยที่กิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพเป็นกิจการด้านบริการที่สร้างงานและรายได้แก่ประเทศเป็นจำนวนมาก และเป็นกิจการที่ได้รับความเชื่อมั่นจากผู้รับบริการทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศมายาวนาน จึงมีผู้ประกอบการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพเพิ่มมากขึ้นในแต่ละปี แต่ปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายกำกับดูแลการดำเนินกิจการนี้เป็นการเฉพาะ ผู้ประกอบการ ผู้ดำเนินการ และผู้ให้บริการจำนวนมากขาดความรู้และทักษะในการประกอบกิจการ และการให้บริการของสถานประกอบการเพื่อสุขภาพส่วนใหญ่ไม่ได้มาตรฐาน และส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ร่างกาย หรือจิตใจของผู้รับบริการ ประกอบกับมีผู้ใช้คำว่าสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ เพื่อประกอบกิจการแฝงอย่างอื่นอันส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของผู้รับบริการชาวไทยและชาวต่างประเทศที่มีต่อกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ สมควรมีกฎหมายที่กำกับดูแลการประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพขึ้นเป็นการเฉพาะ เพื่อให้การดำเนินกิจการดังกล่าวเป็นไปอย่างมีมาตรฐานอันเป็นการส่งเสริมสุขภาพของประชาชน และคุ้มครองผู้บริโภคจึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

โดย มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้ “สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ” หมายความว่า สถานที่ที่ตั้งขึ้นเพื่อดำเนินกิจการ ดังต่อไปนี้

(๑) กิจการสปา อันได้แก่ บริการที่เกี่ยวกับการดูแลและเสริมสร้างสุขภาพโดยวิธีการบำบัดด้วยน้ำ และการนวดร่างกายเป็นหลัก ประกอบกับบริการอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวงอีกอย่างน้อยสามอย่าง เว้นแต่เป็นการดำเนินการในสถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล หรือการอาบน้ำ นวด หรืออบตัว ที่เป็นการให้บริการในสถานอาบน้ำ นวด หรืออบตัวตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ

(๒) กิจการนวดเพื่อสุขภาพหรือเพื่อเสริมความงาม เว้นแต่การนวดเพื่อสุขภาพหรือเพื่อเสริมความงามในสถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล หรือในหน่วยบริการสาธารณสุขของหน่วยงานของรัฐ หรือการนวดที่เป็นการให้บริการในสถานอาบน้ำ นวด หรืออบตัวตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ

(๓) กิจการอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

จากนิยามของสถานประกอบการเพื่อสุขภาพตามมาตรา ๓ (๓) ได้กำหนดให้กิจการที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพสามารถเพิ่มเติมได้เมื่อมีเหตุผลความจำเป็น โดยการออกเป็นกฎกระทรวงในภายหลัง คณะกรรมการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพได้มีการพิจารณาว่ากิจการการดูแลผู้สูงอายุและผู้มีภาวะพึ่งพิงเป็นกิจการที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ โดยที่กิจการการดูแลผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิงมีเป็นจำนวนมาก แต่ปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายกำกับดูแลให้การดำเนินกิจการดังกล่าวให้เป็นไปตามมาตรฐาน ส่งผลให้การบริการและการดูแลผู้สูงอายุและผู้มีภาวะพึ่งพิงที่ไม่ได้คุณภาพ ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดอันตรายต่อผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิงที่มารับบริการ จึงสมควรกำหนดให้กิจการการดูแลผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิงเป็นสถานประกอบการเพื่อสุขภาพตามความในมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๕๙ จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงจำนวน ๓ ฉบับ ดังนี้

๑. (ร่าง) กฎกระทรวงกำหนดกิจการอื่นในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ.

๒. (ร่าง) กฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานด้านสถานที่ ความปลอดภัย และการให้บริการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุและผู้มีภาวะพึ่งพิง พ.ศ.

๓. (ร่าง) กฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียม การชำระค่าธรรมเนียม และการยกเว้นค่าธรรมเนียม เกี่ยวกับการประกอบกิจการการดูแลผู้สูงอายุและผู้มีภาวะพึ่งพิง พ.ศ.

(ร่าง) กฎกระทรวงกำหนดกิจการอื่นในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. ...

(ร่าง) กฎกระทรวงฉบับนี้อาศัยอำนาจตามความใน (๓) ของบทนิยามคำว่า “สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ” ในมาตรา ๓ และมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๕๙ กำหนดให้สถานที่ที่สร้างขึ้นเพื่อการดูแลผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิงเป็นสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ โดยมีนิยามดังนี้

“กิจการการดูแลผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิง” หมายถึง บริการที่เกี่ยวกับการดูแล ส่งเสริม ฟื้นฟู สุขภาพ หรือการประคับประคองผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิงที่มีปัญหาด้านสุขภาพ โดยวิธีการจัดกิจกรรม ในระหว่างวัน หรือการช่วยเหลือในการดำรงชีวิต หรือการจัดสถานที่เพื่อพำนักอาศัย หรือสถานที่ที่รับดูแลผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิง ทั้งนี้ให้รวมถึงการจดแจ้งการจัดบริการของหน่วยงานภาครัฐตามที่รัฐมนตรีประกาศ กำหนด เว้นแต่เป็นการดำเนินการในสถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล

จะเห็นได้ว่า (ร่าง) กฎกระทรวงฉบับนี้กำหนดให้สถานประกอบการเพื่อสุขภาพนอกจากดูแลผู้สูงอายุแล้ว ยังสามารถดูแลผู้มีภาวะพึ่งพิงที่มีอายุไม่ถึง ๖๐ ปี ได้เช่นผู้ได้รับอุบัติเหตุทางสมอง ผู้ป่วยติดเตียง เป็นต้น นอกจากนั้นหน่วยงานภาครัฐที่มีการจัดบริการดูแลผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิง เช่น หน่วยงานของกระทรวง พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ต้องได้รับการส่งเสริมคุณภาพการให้บริการ โดยไม่ต้องขออนุญาต แต่เป็นการจดแจ้งการจัดบริการตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ภายหลังกฎกระทรวงมีผลบังคับใช้

นอกจากนั้น ยังมีการแบ่งประเภทสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิง เป็น ๓ ลักษณะตามลักษณะการให้บริการดังนี้

(๑) สถานที่ดูแลผู้สูงอายุและผู้มีภาวะพึ่งพิงระหว่างวัน หมายถึง สถานที่ที่จัดกิจกรรม การดูแล ส่งเสริม ฟื้นฟูสุขภาพผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิง โดยไม่มีการพักค้างคืน

(๒) สถานที่พำนักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุ หมายถึง สถานที่พักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุ โดยมีวัตถุประสงค์ ในการดูแล ส่งเสริม ฟื้นฟูสุขภาพ

(๓) สถานที่รับดูแลผู้สูงอายุและผู้มีภาวะพึ่งพิง หมายถึง สถานที่ที่จัดกิจกรรม การดูแล ส่งเสริม ฟื้นฟูสุขภาพ และประคับประคอง ผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิง โดยมีการพักค้างคืน

ใน (ร่าง) กฎกระทรวงฉบับนี้ยังมีบทเฉพาะกาลให้ผู้ซึ่งประกอบกิจการสถานประกอบการที่ให้บริการ การดูแลผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิง รวมทั้งผู้ปฏิบัติงานในสถานที่ดังกล่าว ซึ่งมีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือ ดูแลผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิงอยู่ในวันก่อนที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการ หรือคำขอขึ้นทะเบียนเป็นผู้ให้บริการต่อผู้อนุญาตภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ และเมื่อได้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตหรือขึ้นทะเบียนแล้วให้ประกอบกิจการหรือให้บริการต่อไปได้จนกว่าจะได้รับ แจ้งคำสั่งไม่ออกใบอนุญาตหรือไม่รับขึ้นทะเบียนจากผู้อนุญาตแล้วแต่กรณี เพื่อเป็นการบรรเทาภาระ แก่ผู้ประกอบการ และผู้ปฏิบัติงานสามารถเปิดกิจการและทำงานต่อไปได้ โดยไม่ต้องปรับปรุงให้เป็นไปตาม มาตรฐานตามกฎกระทรวง

(ร่าง) กฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานด้านสถานที่ ความปลอดภัย และการให้บริการในสถานประกอบการ เพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิง พ.ศ.

(ร่าง) กฎกระทรวงฉบับนี้อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๕๙ เป็นการกำหนดมาตรฐานด้านสถานที่ ความปลอดภัย และการให้บริการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิง เพื่อเป็นการจัดบริการที่ได้คุณภาพมาตรฐาน โดยมีรายละเอียด ๓ หมวด ดังนี้

หมวด ๑ มาตรฐานด้านสถานที่

ข้อ ๑ สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุและ ผู้มีภาวะพึ่งพิง ต้องมีลักษณะโดยทั่วไปด้านสถานที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) ตั้งอยู่ในทำเลและสภาพแวดล้อมที่มีความปลอดภัยไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ มีทางเข้า และออกสะดวก
- (๒) อาคารต้องดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร โดยมีอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมที่เกื้อหนุนผู้รับบริการ
- (๓) พื้นที่ให้บริการทั้งภายในและภายนอกสถานประกอบการ
 - (ก) ต้องสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย
 - (ข) กรณีใช้พื้นที่ประกอบกิจการอยู่ในอาคารเดียวกันกับการประกอบกิจการอื่น ต้องมีการแบ่งเขตพื้นที่บริเวณที่ให้บริการอย่างชัดเจน และต้องไม่รบกวนต่อการให้บริการใน สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ
 - (ค) มีพื้นที่ส่วนกลางเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ หรือผู้มีภาวะพึ่งพิง สำหรับผู้รับบริการ และเจ้าหน้าที่ในการประกอบกิจกรรม หรือสนันทนาการที่หลากหลาย
 - (๔) กรณีสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ มีการให้บริการหลายลักษณะ ต้องมีการแบ่งสัดส่วนให้ชัดเจน โดยจะต้องมีพื้นที่และลักษณะตามมาตรฐานของการให้บริการแต่ละประเภท
 - (๕) ต้องจัดให้มีหน่วยบริการในการประสานงาน แจ้งเหตุเตือนภัย อำนวยความสะดวก และอื่นๆ
 - (๖) มีการจัดการขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสียที่เหมาะสม
 - (๗) มีระบบการควบคุมพาหะนำโรคตามหลักสุขาภิบาล
 - (๘) พื้นที่บริเวณที่ให้บริการต้องมีแสงสว่างและการระบายอากาศที่เพียงพอและ ไม่มีกลิ่นอับทึบ
 - (๙) ห้องน้ำ มีลักษณะดังนี้

(ก) ประตูเป็นแบบเปิดออกภายนอกหรือแบบบานเลื่อน ขนาดกว้างสุทธิ ไม่ต่ำกว่า ๙๐ เซนติเมตร มือจับแบบก้านโยกหรือแกนผลึกและสามารถเปิดจากภายนอกได้

(ข) ระดับพื้นผิวภายในห้องน้ำราบเรียบเสมอกัน ไม่ลื่น ไม่มีน้ำท่วมขัง

(ค) โถส้วมชนิดนั่งราบ สูงจากพื้นไม่เกิน ๔๕ เซนติเมตร มีพนักพิง มีราวจับ ชิดผนังอย่างน้อย

๑ ด้านเพื่อช่วยพยุง

(ง) อ่างล้างมือ สูงจากพื้นไม่เกิน ๘๐ เซนติเมตร มีราวจับข้างอ่าง เพื่อช่วยพยุงตัวขณะยืน ก๊อกน้ำเป็นชนิดก้านโยก ก้านหมุน หรือระบบอัตโนมัติ

(จ) บริเวณที่อาบน้ำ ที่นั่งสำหรับอาบน้ำสูงจากพื้นไม่เกิน ๔๕ เซนติเมตร ต้องมี พนักพิงที่มั่นคง มีราวจับที่ด้านข้างของที่นั่งเพื่อช่วยการพยุงตัว ก๊อกน้ำของฝักบัวเป็นชนิดก้านโยก หรือก้านหมุน

(ฉ) ติดตั้งสัญญาณเรียกฉุกเฉินในห้องน้ำ

(ช) มีระบบทำน้ำอุ่นที่ปลอดภัย

(ซ) มีราวจับตั้งแต่ประตูไปจนถึงโถส้วมและบริเวณที่อาบน้ำ

(๑๐) การเดินสายไฟเป็นระเบียบ ใช้สายไฟถูกประเภท และมีการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การใช้ไฟฟ้าอย่างปลอดภัยดังต่อไปนี้

(ก) สวิตช์ สายไฟ ได้รับการบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพดี และปลอดภัย

(ข) มีเส้นหรือขอบเขตแสดงบริเวณที่อาจมีอันตราย หรือห้ามเข้าใกล้

(ค) มีอุปกรณ์ตัดไฟรองรับกรณีเกิดไฟช็อต หรือรั่ว

(ง) ระบบไฟฟ้าส่องสว่าง มีหลอดไฟติดตั้งไว้ทั้งในส่วนที่นอน ห้องน้ำ และ พื้นที่ใช้สอยทั่วไป

(๑๑) เครื่องเรือนต้องมีความปลอดภัยในการใช้สอย ไม่ก่อให้เกิดอันตราย ถ้ามีมุมแหลมต้องติดตั้งยางกันกระแทก เว้นแต่เป็นเครื่องมือทางการแพทย์

ข้อ ๒ สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ประเภทกิจการการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิง ที่มีลักษณะเป็นสถานที่พำนักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุ ต้องมีลักษณะ ดังนี้

(๑) พื้นที่ให้บริการทั้งภายใน และภายนอกสถานประกอบการ ต้องมีความกว้างทางเดิน หากใช้รถเข็นนั่ง ไม่น้อยกว่า ๙๐ เซนติเมตร

(๒) ที่พักอาศัยของผู้รับบริการต้องปลอดภัยจากเหตุรำคาญ ซึ่งอาจรบกวนความเป็นอยู่ที่สุขสบาย

(๓) ต้องจัดให้มีหน่วยบริการในการประสานงาน แจ้งเหตุเตือนภัย อำนวยความสะดวก และอื่น ๆ ตลอด ๒๔ ชั่วโมง

ข้อ ๓ สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ประเภทกิจการการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิง ที่มีลักษณะเป็นสถานที่บริหารจัดการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุและผู้มีภาวะพึ่งพิง ต้องมีลักษณะดังนี้

(๑) พื้นที่ให้บริการทั้งภายใน และภายนอกสถานประกอบการ

(ก) ต้องมีความกว้างระหว่างเตียงไม่น้อยกว่า ๙๐ เซนติเมตร

(ข) ความกว้างทางเดินหากใช้รถเข็นนั่ง ไม่น้อยกว่า ๙๐ เซนติเมตร

(๒) ที่พักอาศัยของผู้รับบริการต้องปลอดภัยจากเหตุรำคาญ ซึ่งอาจรบกวนความเป็นอยู่ที่สุขสบาย

(๓) ต้องจัดให้มีหน่วยบริการในการประสานงาน แจ้งเหตุเตือนภัย อำนวยความสะดวก และอื่นๆ ตลอด ๒๔ ชั่วโมง

โดยข้อ ๒ และ ข้อ ๓ เป็นการกำหนดมาตรฐานเพิ่มเติมสำหรับสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ประเภทกิจการการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิง ที่มีลักษณะเป็นสถานที่พำนักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิง ที่มีลักษณะเป็นสถานที่บริหารจัดการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิง

หมวด ๒ มาตรฐานด้านความปลอดภัย

ข้อ ๔ สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ประเภทกิจการการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิง ต้องมีลักษณะโดยทั่วไปด้านความปลอดภัย ดังต่อไปนี้

(๑) จัดให้มีชุดปฐมพยาบาล และแนวปฏิบัติในการปฐมพยาบาลไว้ในสถานประกอบการ

(๒) จัดให้มีป้าย หรือข้อความ เพื่อแสดงเครื่องหมายหรือเตือน หรือการติดตั้งเครื่องป้องกันไม่ให้ผู้รับบริการเกิดอันตราย

(๓) จัดให้มีระบบป้องกัน และควบคุมการติดเชื้อที่เหมาะสม

(๔) มีระบบสัญญาณเตือนเพลิงไหม้ และติดตั้งเครื่องดับเพลิงไว้ในตำแหน่งที่เห็นได้ชัดเจนอย่างน้อย ๑ เครื่อง กรณีสถานประกอบการเพื่อสุขภาพที่มีพื้นที่การให้บริการมากกว่า ๑ ชั้น ต้องติดตั้งเครื่องดับเพลิงไว้ในตำแหน่งที่เห็นได้ชัด อย่างน้อยชั้นละ ๑ เครื่อง

(๕) ติดตั้งระบบไฟฟ้าส่องสว่างสำรองตามช่องทางเดิน

- (๖) จัดให้มีการฝึกอบรมผู้ดำเนินการและพนักงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและระงับอัคคีภัยปีละ ๑ ครั้ง
- (๗) มีแนวปฏิบัติการป้องกันภาวะเสี่ยงและภาวะฉุกเฉิน
- (๘) บุคลากรต้องได้รับการอบรมการช่วยฟื้นคืนชีพ (Cardio pulmonary resuscitation, CPR) และมีการฝึกซ้อมอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง

(๙) มีมาตรการตรวจสอบระบบความปลอดภัยในการให้บริการปีละ ๑ ครั้ง

ข้อ ๕ สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิง ที่มีลักษณะเป็นสถานที่พำนักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุ และสถานที่บริหารจัดการดูแลผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิง ต้องมีลักษณะดังนี้

(๑) มีอุปกรณ์ช่วยฟื้นคืนชีพ เช่น ถุงลมช่วยหายใจ (Ambu bag) อุปกรณ์เปิดทางเดินหายใจ (Mouth gag) ไม้กดลิ้น และสัญญาณเรียกฉุกเฉิน เช่น กริ่ง กระดิ่ง สัญญาณเตือนภัย

(๒) มีเครื่องกระตุกหัวใจ (AED) อย่างน้อย ๑ เครื่อง วางในจุดที่มองเห็นได้ชัดเจน

จะเห็นว่า ข้อ ๕ เป็นข้อกำหนดเพิ่มเติมเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิงในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิง ที่มีลักษณะเป็นสถานที่พำนักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุ และสถานที่บริหารจัดการดูแลผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิง

หมวด ๓ มาตรฐานด้านการให้บริการ

ข้อ ๖ สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิง ต้องมีลักษณะโดยทั่วไปด้านการให้บริการ ดังต่อไปนี้

(๑) มีการจัดทำทะเบียนประวัติของผู้รับบริการ

(๒) มีการประเมินความต้องการการดูแลและความสามารถในการสื่อสารของผู้รับบริการเมื่อแรกรับ โดยมีการประเมินซ้ำทุก ๓ เดือน

(๓) มีแนวทางการปฏิบัติในการส่งเสริมสุขภาพ รวมถึงการฟื้นฟูสุขภาพของผู้สูงอายุบนพื้นฐานของแนวทางการปฏิบัติที่ดีและมีหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ชัดเจน

(๔) ให้บริการดูแลกิจวัตรประจำวัน (ADL) และกิจวัตรประจำวันต่อเนื่อง (IADL)

(๕) ให้บริการอาหารที่สะอาดและปลอดภัย

(๖) ผู้รับบริการที่ต้องใช้ยา หรืออุปกรณ์สุขภาพประจำตัว ต้องได้รับการดูแลตามมาตรฐานอุปกรณ์เครื่องมือด้านสุขภาพที่ผ่านการพิจารณาจากแพทย์ผู้ดูแลแล้ว

(๗) จัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวม รวมทั้งกิจกรรมส่งเสริมสัมพันธภาพในสังคมตามความเหมาะสมแก่ผู้รับบริการ และสามารถเลือกตามความพอใจ หรือตามความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อพัฒนาคุณค่าในตัวเอง และสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของผู้รับบริการ

(๘) มีการบันทึก ติดตามการเปลี่ยนแปลงทางสุขภาพของผู้รับบริการ

(๙) แสดงรายการให้บริการ และอัตราค่าบริการไว้ในที่เปิดเผย มองเห็นได้ง่าย และสามารถตรวจสอบได้

(๑๐) มีการทำสัญญาหรือข้อตกลงการให้บริการระหว่างผู้ประกอบการกับญาติสายตรง หรือผู้แทนโดยชอบธรรม หรือผู้ที่ผู้รับบริการได้มอบหมายเป็นลายลักษณ์อักษรที่ชัดเจน

(๑๑) ให้บริการโดยคำนึงถึงความเป็นส่วนตัว และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ดังนี้

(ก) การให้บริการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุต้องยึดหลักความเป็นส่วนตัว และเป็นไปตามความต้องการหรือความเต็มใจของผู้สูงอายุ

(ข) ต้องมีแนวทางในการควบคุมดูแลป้องกัน ผู้สูงอายุจากการถูกระงับร่างกาย จิตใจ การเงิน และด้านอื่น ๆ รวมทั้งการล่วงละเมิดทางเพศ

(ค) พนักงานที่เกี่ยวข้องต้องผ่านการอบรมหลักสูตรที่จำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันสิทธิ และการให้ความคุ้มครองผู้สูงอายุ

(ง) หากมีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพที่เป็นการพำนักระยะยาวหรือมีกิจกรรม พักค้าง ต้องจัดให้มีอัตรากำลังในการเฝ้าระวัง หรืออยู่เวรยามในตอนกลางคืนอย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพ และพอเพียง

(จ) มีการรักษาความลับของผู้สูงอายุ โดยต้องไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนตัวต่อบุคคลภายนอก ในมาตรฐานเดียวกับการรักษาสิทธิของผู้ป่วย

(ฉ) การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพ และการดูแลต้องให้ข้อมูลแก่ญาติสายตรงหรือผู้แทนโดยชอบธรรม หรือผู้ที่ผู้รับบริการได้มอบหมายเป็นลายลักษณ์อักษร

(๑๒) สิทธิด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ

(ก) ผู้สูงอายุควรได้รับข้อมูลข่าวสารตามประกาศสิทธิของผู้รับบริการ

(ข) ผู้สูงอายุหรือผู้แทนต้องได้รับการแจ้งค่าใช้จ่ายในการส่งเสริมสุขภาพ รวมทั้งกิจกรรมต่างๆ ที่ผู้สูงอายุสมัครใจเข้าร่วม

(ค) ผู้สูงอายุหรือผู้แทนต้องได้รับรู้กระบวนการ ความก้าวหน้าในการส่งเสริมสุขภาพในปัจจุบัน และมีส่วนร่วมในการวางแผนการดูแลขณะเกิดเหตุฉุกเฉิน หรือกรณีที่เกิดการเจ็บป่วย การประสานงานกับสถานพยาบาลที่รับส่งต่อ การตรวจสอบสิทธิการรักษาพยาบาลการดูแลในระยะยาวที่อาจเกิดขึ้น เป็นต้น

(ง) ผู้สูงอายุควรได้รับความรู้เกี่ยวกับสิทธิของตนเอง และการดูแลตนเองเพื่อการพัฒนาศักยภาพ และการส่งเสริมสุขภาพของตนเอง

(๑๓) จัดให้มีกิจกรรมสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของผู้รับบริการตามความเหมาะสม

ข้อ ๗ สถานประกอบการการดูแลผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิง ที่มีลักษณะเป็นสถานที่พำนักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุ ต้องมีลักษณะ ดังนี้

(ก) มีการประสานงานกับทีมสหสาขาวิชาชีพในการให้การดูแล ด้านการส่งเสริมสุขภาพ และการฟื้นฟูแก่ผู้สูงอายุตามชุดสิทธิประโยชน์ของผู้สูงอายุ

(ข) มีระบบการส่งต่อในกรณีผู้รับบริการเกิดการเจ็บป่วยฉุกเฉิน

ข้อ ๘ สถานประกอบการการดูแลผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิง ที่มีลักษณะเป็นสถานที่บริหารจัดการดูแลผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิง ต้องมีลักษณะ ดังนี้

(ก) มีการประสานงานกับทีมสหสาขาวิชาชีพในการให้การดูแล ด้านการส่งเสริมสุขภาพ การฟื้นฟู และการประคับประคองแก่ผู้สูงอายุตามชุดสิทธิประโยชน์ของผู้สูงอายุ และตามแผนการรักษาของผู้ประกอบวิชาชีพ

(ข) มีระบบการส่งต่อในกรณีผู้รับบริการเกิดการเจ็บป่วยฉุกเฉิน

(ค) มีสัดส่วนของผู้ให้บริการ ๑ คน ดูแลผู้รับบริการไม่เกิน ๕ คน

จากข้อ ๗ และข้อ ๘ จะเห็นได้ว่าการคำนึงถึงคุณภาพการให้บริการในกรณีที่เกี่ยวข้องกับอุบัติเหตุ หรือความเจ็บป่วย เนื่องจากผู้สูงอายุและผู้มีภาวะพึ่งพิงบางคนเป็นผู้ป่วยที่จำหน่ายออกจากโรงพยาบาลแต่ยังไม่สามารถกลับไปดูแลต่อโดยคนในครอบครัวได้ จึงได้กำหนดให้สถานประกอบการการดูแลผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิง ที่มีลักษณะเป็นสถานที่พำนักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุ และสถานที่บริหารจัดการดูแลผู้สูงอายุและผู้มีภาวะพึ่งพิง สามารถประสานงานกับทีมสหสาขาวิชาชีพการให้การดูแล ด้านการส่งเสริมสุขภาพ การฟื้นฟู และการประคับประคองในสถานที่บริหารจัดการดูแลผู้สูงอายุ แก่ผู้สูงอายุตามชุดสิทธิประโยชน์ของผู้สูงอายุ แต่ต้องเป็นตามแผนการรักษาของผู้ประกอบวิชาชีพ

นอกจากนี้ยังกำหนดให้ สถานที่ที่บริหารดูแลผู้สูงอายุ มีจำนวนผู้ให้บริการไม่ขึ้นกับจำนวนเตียง เนื่องจากสภาพความเป็นจริงของการจัดบริการ จะเป็นการจัดจำนวนผู้ให้บริการตามปริมาณผู้รับบริการ จึงได้กำหนดสัดส่วนของผู้ให้บริการ ๑ คน สามารถดูแลผู้รับบริการได้ไม่เกิน ๕ คน

(ร่าง) กฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียม การชำระค่าธรรมเนียม และการยกเว้นค่าธรรมเนียม เกี่ยวกับการประกอบกิจการการดูแลผู้สูงอายุและผู้มีภาวะพึ่งพิง พ.ศ.

เนื่องจากการกำหนดให้กิจการการดูแลผู้สูงอายุและผู้มีภาวะพึ่งพิง เป็นกิจการตามมาตรา ๓ (๓) แห่งพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๕๙ ดังนั้นเพื่อให้การกำหนดค่าธรรมเนียม การชำระค่าธรรมเนียม และการยกเว้นค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับการประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ เป็นไปโดยเหมาะสมและสอดคล้องกันจึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

(ร่าง) กฎกระทรวงฉบับนี้อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๒ วรรคสอง และมาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๕๙ ได้กำหนดค่าธรรมเนียม ดังต่อไปนี้

(๑) ใบอนุญาตประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิง ที่มีลักษณะเป็นสถานที่พำนักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุ หรือสถานบริหารดูแลผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิง เป็นการคิดค่าธรรมเนียมเทียบเท่าสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพ คำนึงถึงพื้นที่การให้บริการ โดย

- (ก) พื้นที่การให้บริการไม่เกินหนึ่งร้อยตารางเมตร ฉบับละ ๑,๐๐๐ บาท
- (ข) พื้นที่การให้บริการเกินหนึ่งร้อยตารางเมตรแต่ไม่เกินสองร้อยตารางเมตร ฉบับละ ๓,๐๐๐ บาท
- (ค) พื้นที่การให้บริการเกินสองร้อยตารางเมตรแต่ไม่เกินสี่ร้อยตารางเมตร ฉบับละ ๖,๐๐๐ บาท
- (ง) พื้นที่การให้บริการเกินสี่ร้อยตารางเมตร ฉบับละ ๑๐,๐๐๐ บาท

ใบอนุญาตมีอายุ ๕ ปี และต้องชำระค่าธรรมเนียมการประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพรายปี ปีละ ๑,๐๐๐ บาท

(๒) ใบอนุญาตประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุและผู้มีภาวะพึ่งพิง ที่มีลักษณะเป็นสถานที่ดูแลผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิงระหว่างวัน เป็นการคิดค่าธรรมเนียมเทียบเท่าสถานประกอบการนวดเพื่อสุขภาพ คำนึงถึงพื้นที่การให้บริการ โดย

- (ก) พื้นที่การให้บริการ ไม่เกินหนึ่งร้อยตารางเมตร ฉบับละ ๕๐๐ บาท
- (ข) พื้นที่การให้บริการเกินหนึ่งร้อยตารางเมตร แต่ไม่เกินสองร้อยตารางเมตร ฉบับละ ๑,๕๐๐ บาท
- (ค) พื้นที่การให้บริการเกินสองร้อยตารางเมตร แต่ไม่เกินสี่ร้อยตารางเมตร ฉบับละ ๓,๐๐๐ บาท
- (ง) พื้นที่การให้บริการเกินสี่ร้อยตารางเมตร ฉบับละ ๕,๐๐๐ บาท

ใบอนุญาตมีอายุ ๕ ปี และต้องชำระค่าธรรมเนียมการประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพรายปี ปีละ ๕๐๐ บาท

(๓) ใบอนุญาตเป็นผู้ดำเนินการ ฉบับละ ๑,๐๐๐ บาท

(๔) การต่ออายุใบอนุญาตประกอบกิจการ สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ครั้งละเท่ากับ ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตตาม (๑) หรือ (๒)

(๕) ใบแทนใบอนุญาตตาม (๑) (๒) หรือ (๓) ฉบับละ ๓๐๐ บาท

(๖) การเปลี่ยนแปลงแก้ไขรายการในใบอนุญาต ตาม (๑) (๒) หรือ (๓) ครั้งละ ๓๐๐ บาท

ข้อ ๒ การคำนวณพื้นที่การให้บริการของสถานประกอบการเพื่อสุขภาพตามข้อ ๑ ให้คำนวณตามแบบแปลนแผนผังแสดงพื้นที่การให้บริการของสถานประกอบการเพื่อสุขภาพที่ได้ยื่นไว้พร้อมกับคำขอรับใบอนุญาตหรือคำขอต่ออายุใบอนุญาต แล้วแต่กรณี

ข้อ ๓ ให้ผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพชำระค่าธรรมเนียมการประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพรายปีในปีแรก พร้อมกับการชำระค่าธรรมเนียมใบอนุญาต และให้ถือว่าวันที่ชำระค่าธรรมเนียมดังกล่าวเป็นวันครบกำหนดชำระค่าธรรมเนียมการประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพรายปีในปีต่อ ๆ ไปตลอดระยะเวลาที่ยังประกอบกิจการอยู่

เมื่อผู้อนุญาตได้รับชำระค่าธรรมเนียมตามวรรคหนึ่งถูกต้อง และครบถ้วนแล้ว ให้ผู้อนุญาตออกหลักฐานการชำระค่าธรรมเนียมให้แก่ผู้รับอนุญาตตามแบบที่อธิบดีประกาศกำหนดภายในสามวัน นับแต่วันที่ได้รับชำระค่าธรรมเนียมดังกล่าว

ข้อ ๔ ผู้รับอนุญาตต้องแสดงหลักฐานการชำระค่าธรรมเนียมการประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพรายปีไว้ในที่เปิดเผย และมองเห็นได้ชัดเจน ณ สถานประกอบการ เพื่อสุขภาพนั้น

ข้อ ๕ การยื่นคำขอชำระค่าธรรมเนียมตามกฎหมายกระทรวงนี้ ให้ยื่น ณ สถานที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ในกรุงเทพมหานคร ให้ยื่น ณ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข

(๒) ในจังหวัดอื่น ให้ยื่น ณ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด

(๓) สถานที่อื่นตามที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยคำนึงถึงการอำนวยความสะดวก และการลดภาระแก่ผู้ยื่นคำขอ

การยื่นคำขอตามวรรคหนึ่งผู้ยื่นคำขออาจยื่นคำขอผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

คำขอชำระค่าธรรมเนียมตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามแบบที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ข้อ ๖ ให้ยกเว้นค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับการประกอบกิจการการดูแลผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิง สำหรับกรณีที่เป็นการดำเนินการโดยหน่วยงานภาครัฐ มูลนิธิ องค์กรระหว่างประเทศ

๓. การจัดทำร่างหลักสูตรผู้ให้บริการ

ตาม พรบ.สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๕๙ ได้กำหนดให้ ผู้ใดประสงค์จะปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ให้บริการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ให้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียนเป็นผู้ให้บริการต่อผู้อนุญาต ตามมาตรา ๒๒ และในมาตรา ๒๓ กำหนดไว้ว่า ผู้ขอขึ้นทะเบียนเป็นผู้ให้บริการต้องมีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

ก. คุณสมบัติ

(๑) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์

(๒) ได้รับวุฒิบัตรหรือประกาศนียบัตรด้านการบริการเพื่อสุขภาพที่ได้รับการรับรองจาก

กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ

ข. ลักษณะต้องห้าม

(๑) เป็นบุคคลวิกลจริต คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๒) เป็นผู้เจ็บป่วยด้วยโรคติดต่ออันเป็นที่รังเกียจแก่สังคม โรคพิษสุราเรื้อรัง หรือติดยาเสพติดให้โทษ

ดังนั้นพนักงานหรือผู้ให้บริการที่ทำงานในสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิงต้องขึ้นทะเบียน โดยต้องได้รับวุฒิบัตร หรือประกาศนียบัตรด้านการบริการเพื่อสุขภาพที่ได้รับการรับรองจากกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ

ซึ่งกรมสนับสนุนบริการสุขภาพจะต้องเสนอหลักสูตรกลางการดูแลผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิงให้คณะกรรมการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ให้การรับรอง และประกาศ โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๙ ข้อ ๓ ที่ให้คณะกรรมการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ กำหนดหลักเกณฑ์การรับรองวุฒิบัตร หรือประกาศนียบัตร ที่ผู้ดำเนินการ หรือผู้ให้บริการได้รับ จากสถาบันการศึกษา หน่วยงาน หรือองค์กรต่างๆ

กรมกิจการผู้สูงอายุและกรมสนับสนุนบริการสุขภาพจึงได้ร่วมกันจัดทำหลักสูตรกลางการดูแลผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิง ซึ่งเป็นหลักสูตร ๓๐ ชั่วโมง และ ๔๒๐ ชั่วโมง โดยนำหลักสูตรของกรมอนามัยมาเปรียบเทียบ

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

ปัจจัยความสำเร็จของการจัดทำ (ร่าง) กฎกระทรวง เกี่ยวกับกิจการการดูแลผู้สูงอายุ รวมถึงหลักสูตรสำหรับผู้ให้บริการในสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิง และมาตรฐานด้านต่างๆ เพื่อใช้ในการควบคุม กำกับ ดูแลมาตรฐานของสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุและผู้มีภาวะพึ่งพิงมีมาตรฐาน และมีระบบการควบคุม กำกับที่ชัดเจน นั้น มีปัจจัยประกอบคือ

๑. ผู้บริหารระดับกรม โดยอธิบดีกรมสนับสนุนบริการสุขภาพทุกท่านให้ความสำคัญมอบนโยบาย และทิศทางที่ชัดเจน รวมถึงการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับ คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบมาตรการขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติ เรื่องสังคมสูงอายุและแผนยุทธศาสตร์ ระยะ ๒๐ ปี (ด้านสาธารณสุข) ของกระทรวงสาธารณสุข แผนงานการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนไทยทุกกลุ่มวัย และผู้อำนวยการกองสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ (นายแพทย์ภัทรพล จึงสมเจตไพศาล) ซึ่งกองสถานประกอบการเพื่อสุขภาพเป็นหน่วยงานภายในกรมสนับสนุนบริการสุขภาพที่มีภาระงานควบคุม กำกับ สถานประกอบการเพื่อสุขภาพตามพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ.๒๕๕๙ ได้เป็นหน่วยงานหลัก ในการดำเนินการจัดทำกฎกระทรวงเกี่ยวกับกิจการการดูแลผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิง โดยอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน เช่น กองกฎหมาย กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กรมอนามัย กรมกิจการผู้สูงอายุ ผู้ประกอบการสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุ สมาคมธุรกิจบริการผู้สูงอายุไทย เป็นต้น เพื่อให้ผู้สูงอายุและผู้รับบริการจากสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิง ได้รับการบริการที่มีมาตรฐานไม่เกิดอันตรายต่อสุขภาพ

๒. ความตื่นตัวของสังคมไทย ในการก้าวสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุและต้องการได้รับการบริการที่มีมาตรฐาน และได้รับความคุ้มครองจากหน่วยงานภาครัฐอย่างเป็นระบบ

๓. ผู้ประกอบการสถานดูแลผู้สูงอายุ ให้ความร่วมมือในการให้ความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ ซึ่งช่วยให้การออกกฎหมายและการกำหนดมาตรฐานด้านต่าง ๆ เป็นไปอย่างถูกต้องและเหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย

สรุปและอภิปรายผล

กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข มีพันธกิจในการพัฒนาระบบบริการสุขภาพและกลไกการขับเคลื่อนให้สถานพยาบาลภาครัฐ เอกชนและสถานประกอบการเพื่อสุขภาพมีคุณภาพมาตรฐานสากล โดยมีเป้าประสงค์เพื่อให้ประชาชนได้รับสุขภาพที่มีมาตรฐาน คุณภาพ ปลอดภัย และสมประโยชน์ การออกกฎหมายเพื่อควบคุม กำกับ สถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุและผู้มีภาวะ

ฟังฟัง ให้มีมาตรฐาน เป็นการสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้สูงอายุและผู้รับบริการว่าจะได้รับการที่มีมาตรฐานคุณภาพชีวิตที่ดีในช่วงปลายของชีวิต

กองสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ซึ่งมีหน้าที่ควบคุม กำกับ สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ตามพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ.๒๕๕๙ และกิจการการดูแลผู้สูงอายุและผู้มีภาวะฟังฟังเป็นกิจการที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ ดังนั้น สถานประกอบการที่ให้บริการดูแลผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะฟังฟัง จึงอยู่ภายใต้การควบคุม กำกับ ตามพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๕๙ ตามมาตรา ๓ (๓) กิจการอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพการบริการทั้งภาครัฐและเอกชนให้มีมาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งมาตรฐานจะประกอบด้วยมาตรฐานบุคลากร มาตรฐานสถานที่ มาตรฐานความปลอดภัย และมาตรฐานการบริการ

ดังนั้นแนวทางควบคุมกำกับและส่งเสริมพัฒนาหลังกฎกระทรวงมีผลบังคับใช้ จะต้องประกอบด้วยมาตรการการควบคุมกำกับ และมาตรการการส่งเสริมพัฒนา ดังต่อไปนี้

การควบคุมกำกับ

๑. จัดทำหลักสูตรกลางสำหรับผู้ให้บริการ เพื่อให้สถาบันที่ขอรับรองหลักสูตรนำไปเปิดการเรียนการสอน โดยผ่านการพิจารณาอนุมัติจากคณะกรรมการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ

๒. กำหนดให้สถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุและผู้มีภาวะฟังฟังต้องมีผู้ดำเนินการ โดยให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่อธิบดีประกาศกำหนดมาตรา ๒๗

๓. กำหนดหลักเกณฑ์การรับรองวุฒิบัตรหรือประกาศนียบัตรที่ผู้ดำเนินการหรือผู้ให้บริการได้รับจากสถาบันการศึกษา หน่วยงาน หรือองค์กรต่าง ๆ โดยการออกประกาศคณะกรรมการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ

๔. จัดสอบผู้ดำเนินการ โดยการออกประกาศคณะกรรมการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การทดสอบและประเมินความรู้ความสามารถของผู้ดำเนินการ

๕. จัดทำมาตรฐานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะฟังฟังสำหรับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้รัฐมนตรีประกาศกำหนด

๖. ออกใบอนุญาตสถานประกอบการ ผู้ดำเนินการ และใบรับรองการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ให้บริการ โดยระบบออนไลน์ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้รับบริการ

การส่งเสริมพัฒนา

๑. จัดประชุมชี้แจงแก่ผู้ประกอบการ ผู้ให้บริการ สถาบันการศึกษา หน่วยงาน หรือองค์กรต่าง ๆ ที่เปิดอบรมผู้ดูแลผู้สูงอายุ และพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อให้เข้าใจถึงเจตนารมณ์ของกฎกระทรวงและรายละเอียดของการบังคับใช้

๒. ส่งเสริมให้สถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุและผู้มีภาวะฟังฟังได้รับการพัฒนา และผ่านเกณฑ์มาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนด

๓. พัฒนาคุณภาพ และยกระดับ สถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะฟังฟังสู่มาตรฐานสากล (Wellness Hub)

๔. พัฒนาหลักสูตรและสถาบันการศึกษา เข้าสู่ระบบการประกันคุณภาพ เทียบเคียงกับหลักสูตรมาตรฐานสากล

๕. ผลักดัน และตกลงร่วมภายใต้กรอบการค้าเสรี (Free Trade Area) ให้ไทยเป็นศูนย์กลางสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุและผู้มีภาวะพึ่งพิงในระดับภูมิภาค (Wellness Hub of Asia)